

22

WERKGROEP NOORDZEE

J

JAARVERSLAG
1991

JAARVERSLAG STICHTING WERKGROEP NOORDZEE

1991

INHOUD

- 1. Inleiding 2**

- 2. Activiteiten per beleidsveld 3**
 - 2.1 scheepvaart 3
 - 2.2 delfstofwinning 5
 - 2.3 visserij 7
 - 2.4 waterkwaliteit 7
 - 2.5 bescherming van gebieden en van soorten 9
 - 2.6 internationale samenwerking 11
 - 2.7 nationale samenwerking 12
 - 2.8 UNCED (Brazilië '92) 12

- 3. Publiciteit, voorlichting en educatie 13**
 - 3.1 coastwatch 13
 - 3.2 periodieken 14
 - 3.3 lezingen 15
 - 3.4 persberichten 15

- 4. Het Noordzeemilieu in het nieuws 16**

- 5. Actiepunten 1992 21**

- 6. Organisatie van de Werkgroep Noordzee 23**

1. INLEIDING

Ook in 1991 stond het Noordzeebeleid volop in de belangstelling. In dit jaar kreeg de ontwikkeling van beschermde gebieden vastere vormen. In het voorjaar verscheen een onderzoek naar de noodzaak en mogelijkheden van het instellen van beschermde gebieden op de Noordzee, uitgevoerd in het kader van het Natuurbeleidsplan. Hierin werd aangegeven dat het voor behoud en ontwikkeling van het Noordzee-ecosysteem nodig is om bepaalde delen van de Noordzee te beschermen tegen een aantal menselijke activiteiten. Eveneens in het voorjaar verscheen van het ministerie van Verkeer en Waterstaat het Watersysteemplan. Dit plan geeft een zoneringsaan van het Nederlands continentaal plat. Er worden drie zones onderscheiden naar beschermingsniveau. De zone met het hoogste beschermingsniveau valt samen met het nog aan te wijzen beschermde gebied.

De Werkgroep Noordzee heeft deze ontwikkelingen op de voet gevolgd en hierover haar standpunt kenbaar gemaakt. Het kritisch volgen hiervan bracht met zich mee dat de Werkgroep zich bezig is gaan houden met de visserijproblematiek. Een aantal leden van de Werkgroep heeft het afgelopen jaar veel energie gestoken in het voorbereiden van een standpunt hierover.

Ook op andere gebieden was er genoeg te doen, om maar wat te noemen: Milieubeleidsplan voor de scheepvaart, kustwacht, MER oliehoudende mengsels en achtste ronde voor de aanvraag van boorvergunningen. Op het gebied van de educatie kreeg het Coastwatchproject dit jaar weer zijn follow-up, zowel in Nederland als in 14 andere landen. Dit jaarverslag geeft een beeld van activiteiten van de Werkgroep Noordzee op bovengenoemde en andere gebieden en geeft tevens een overzicht van de aktualiteit op gebied van het Noordzeemilieu in 1991.

2. AKTIVITEITEN PER BELEIDSVELD

2.1 Scheepvaart

Milieubeleidsplan voor de scheepvaart

Als uitwerking van het NMP+ en de afspraken van de derde ministersconferentie kwam er in 1991 een Milieubeleidsplan voor de scheepvaart (MBS) tot stand. Dit plan heeft twee speerpunten; n.l. terugdringen van illegale lozingen op zee en terugdringen van de luchtverontreiniging door de scheepvaart.

Terugdringen illegale lozingen

Ten aanzien van dit eerste speerpunt streeft het plan naar een reductie van illegale olielozingen van 25% tot 1994 en een totale eliminatie in 2010.

In haar commentaar op dit plan wijst de Werkgroep er in de eerste plaats op dat het MBS zich voor wat betreft het terugdringen van illegale lozingen te snel beperkt tot het terugdringen van illegale olielozingen. Het feit dat er weinig bekend is over illegale chemicaliënlozingen en dat deze niet op te sporen zijn vanuit de lucht wil nog niet zeggen dat deze ook niet plaatsvinden.

Voor wat betreft het terugdringen van illegale olielozingen juicht de Werkgroep het eindstreven toe. De tussendoelstelling (25% reductie tot 1994) vindt zij echter te mager. De Werkgroep pleit, onder het motto de eerste klap is een daalder waard, voor een reductie van 50% in 1994. Daarvoor moet er dan wel een vergaander beleid ontwikkeld worden. Centraal hierin staan de Havenontvangstinstallaties (HOI). Al jaren pleit de Werkgroep voor het in de havengelden opnemen van de kosten van de HOI's, zodat het voor schepen niet meer lucratief is om de olie illegaal over boord te zetten. Het Milieubeleidsplan is op dit punt vaag. Daarnaast dient ook het service niveau van de HOI's verbeterd te worden. Daarmee worden ook de werkelijke kosten van afgifte voor schepen beïnvloed. Het MBS spreekt in dit verband over een interessante proef die de Werkgroep met belangstelling tegemoet ziet. In de haven van Rotterdam wil men een afmeldsysteem instellen; schepen die niets af te geven hebben melden zich af. Doen zij dit niet, dan wordt hen automatisch het voorzieningenpakket aangeboden. Een tweede kernpunt bij het terugdringen van illegale olielozingen is de handhaving. Op dit punt is het MBS onvoldoende duidelijk.

luchtvervuiling door scheepvaart
foto. Johan Vijfinkel

Luchtverontreiniging

Het MBS gaat in op de reductie van de belangrijkste stromen aan vervuilende stoffen: SO₂, NO_x, CFK's en Halonen. Zij sluit zich volledig aan bij internationale ontwikkelingen op dit punt (waarin Nederland wel een van de landen is die het voortouw neemt). De verontreiniging met diverse stoffen waarvan de omvang naar verwachting veel minder groot is blijft hier grotendeels buiten beschouwing. De Werkgroep betreurt dit, want het gaat daarbij wel om een aantal gevaarlijke stoffen zoals PAK en zware metalen. De terugdringing van SO₂ uitstoot zal

moeten plaatsvinden door internationaal afspraken te maken over stookolie kwaliteit. De Werkgroep pleit voor regionale afspraken (b.v. voor de gehele Noordzee) omdat hiervan sneller resultaat te verwachten is dan van mondiale afspraken.

Kustwachtevaluatie

De Kustwacht is een organisatie waarin een aantal diensten uit 6 departementen samenwerken ten behoeve van de vervulling van een aantal operationele taken op zee. Iedere dienst houdt echter binnen deze organisatie de verantwoordelijkheid voor zijn eigen taken. Twee jaar na de oprichting van de kustwacht in deze vorm is het functioneren ervan geëvalueerd. Deze evaluatie is afgerond in 1989. Een eerste bespreking in de Kamer vond echter pas in 1991 plaats. Het evaluatierapport is op z'n zachtst gezegd nogal kritisch over het functioneren van de kustwacht gedurende de eerste twee jaar na haar oprichting.

De samenwerkingsconstructie blijkt in de praktijk niet altijd even goed te werken. Elke dienst heeft eigen afspraken met personeel en een eigen gebiedsindeling en elke dienst wil zich met een aantal taken blijven profileren. Dit heeft onder andere gevolgen op het gebied van de uitvoering van milieutaken van de kustwacht. Bij de bestrijding van milieuvuiling constateert de evaluatiecommissie een gebrek aan coördinatie. Bij de olieramp met de Borcea in 1988 is dit duidelijk naar voren gekomen. Bij dit incident bleken zowel het justitieel onderzoek als de voorlichting chaotisch te verlopen. Bij het toezicht houden bestaat er een sterke neiging tot separatisme. Elke betrokken dienst vertelt nog net wel waar er gepatrouilleerd zal worden; van enige (doelmatigheid bevorderende en ook kostenbesparende) afstemming is geen sprake.

De evaluatiecommissie stelt deze en diverse andere misstanden aan de kaak en ontwikkelt twee oplossingsrichtingen. De eerste is een uitbouw van de huidige organisatie. De tweede is een groeimodel waarbij er gewerkt wordt aan een gebundelde kustwachtorganisatie. Van deze laatste oplossingsrichting verwacht de Werkgroep Noordzee dat dit leidt tot een efficiënte en slagvaardige organisatie, anders gezegd: meer kustwacht voor hetzelfde geld. De betrokken diensten hebben geen belang bij een bundeling, omdat dat al snel leidt tot verlies aan profileringsmogelijkheden en prestige. De druk vanuit de ambtelijke organisaties op de minister was dan ook groot om alles bij de kustwacht in wezen bij het oude te laten. De Werkgroep Noordzee heeft zich vanaf het moment dat het evaluatierapport klaar was ingespannen om het op de politieke agenda te krijgen en de politiek een uitspraak te laten doen in de richting van een gebundelde kustwacht.

Tijdens de UCV van 4 februari 1991 bleek dat ook de meeste partijen van mening waren dat de kustwacht oude vorm z'n kansen gehad had en dat het nu tijd werd voor een "echte kustwacht". Dit was een duidelijk signaal voor de minister, die echter aangaf nog wat tijd nodig te hebben voor aanvullende onderzoek.

Na de UCV van 4 februari kwam de kustwacht onder grote druk te staan vanuit de hierbij betrokken diensten. Er was zelfs korte tijd sprake van ontmanteling van de organisatie. De minister van V&W heeft deze plannen vanuit de ambtelijke top echter van de hand gewezen en kwam tegen de zomer met een brief waarin zij een aantal bezuinigingen en reorganisaties binnen de reeds bestaande samenwerkingsstructuur aankondigde. In 1991 is deze reorganisatie, die toch anders uitpakte dan dat de bedoeling van de Tweede kamer was, niet meer in het parlement aan de orde gekomen.

2.2 Delfstofwinning

MER Oliehoudende mengsels in de Offshore

Eind 1990 is de reeds lang verwachte MER lozing van oliehoudende mengsels in de mijnbouw op zee uitgekomen. Het resultaat is omvangrijk. In een tiendelige rapportage worden de effecten van lozing van oliehoudend boorgruis en oliehoudend produktiewater aangegeven. Zoals eigenlijk al langer bekend was, blijken de effecten van de lozing van oliehoudend boorgruis in de omgeving van boorplatforms desastreus. Op ruim honderd hectare bodemoppervlak nabij het boorplatform wordt het bodemleven beïnvloed. Ook vinden er aanzienlijke olielozingen plaats bij de productie van olie en gas. In de huidige situatie kan (en mag) er bij olieproductieplatforms een olievlek ontstaan. In het water is er in de huidige situatie tot op een aantal kilometers afstand vanaf een olieplatform

Kustwachtcentrum Umuiden
foto: Machteld Klees

een verhoogde olieconcentratie merkbaar. Bij gasplatforms kan dit in het ergste geval ook tot op enkele kilometers vanaf het lozingspunt het geval zijn. In haar reactie op de MER gaat de Werkgroep in op tekortkomingen hiervan. In de rapportage wordt niet ingegaan op de verbranding van koolwaterstoffen. Dit wordt betreurd, want het vermoeden bestaat dat dit gepaard gaat met een aanzienlijke vervuiling van de lucht. Ook zijn in deze MER de eventueel aan boorspoeling en produktiewater toegevoegde hulpstoffen buiten beschouwing gelaten, hoewel toegegeven wordt dat de toxiciteit van produktiewater van een gasplatform niet te verklaren is uit het oliegehalte van dit water. In de MER is er eveneens geen aandacht voor de noodzaak en de mogelijkheden van sanering van de met olie(houdend boorgruis) vervuilde zeebodem.

Het ministerie van EZ trekt uit de MER een aantal voorlopige beleidsconclusies. Zo zal het oliehoudend boorgruis uit de in het kader van het Watersysteemplan aan te wijzen zone met een hoger beschermingsniveau naar land moeten worden afgevoerd. De Werkgroep juicht deze stap toe, maar vraagt zich af waarom, gezien de ernstige effecten van oliehoudende boorgruislozingen, deze maatregel niet op korte termijn voor het gehele NCP wordt ingevoerd. Ook dringt de Werkgroep aan op het stopzetten van lozingen van oliehoudend produktiewater. Tot slot pleit de Werkgroep voor het openbaar maken van de bij de offshore mijnbouw gebruikte chemicaliën. Alleen dan kunnen de risico's van deze industrietak volledig door derden beoordeeld worden.

Boren in het Friese Front

De Werkgroep Noordzee heeft in 1989 samen met de Waddenvereniging beroep aangetekend tegen de verleende vergunningen voor boren naar olie en gas in het Friese Front en nabij de Waddenzee. Dit bezwaar was ingesteld omdat de twee milieuorganisaties van mening zijn dat de milieurisico's van boringen voor zowel het waardevolle Friese Front als voor de Waddenzee onaanvaardbaar zijn. De twee organisaties hebben in 1990 ook met succes een boring in het Friese Front tegen kunnen houden. Begin 1991 maakte de minister van EZ als reactie op het beroep bekend dat de vergunningen waartegen beroep was aangetekend in die zin gewijzigd worden dat het de maatschappijen verboden is om oliehoudend boorgruis te lozen. Deze voorwaarde komt overeen met hetgeen de oliemaatschappijen zelf reeds aangeboden hadden.

Het in de vergunning opnemen hiervan wordt door de milieuorganisaties als een belangrijke stap in de goede richting gezien. Toch hadden zij liever gezien dat er in het geheel geen vergunningen verleend waren voor boren in de betreffende gebieden. De oliemaatschappijen mogen nog steeds boorspoeling op waterbasis lozen waarin biociden en andere milieu-gevaarlijke stoffen kunnen zitten. Ook blijft er bij boren een zekere kans

op calamiteiten bestaan. Naar de inschatting van de milieuorganisaties bieden de nog bestaande milieurisico's helaas te weinig aanknopingspunten om met succes een hoger beroep in te kunnen stellen tegen het besluit van de minister van EZ. Een reden hiervoor is dat er geen volledige openheid is omtrent het gebruik en lozing van milieugevaarlijke stoffen in de boorspoeling. Dit maakt het onmogelijk voor de milieuorganisaties om de milieurisico's goed in te kunnen schatten.

Achtste ronde

In de zomer van 1991 werd de achtste ronde voor de aanvraag van boorvergunningen in de Staatscourant afgekondigd.

In een brief aan de minister van EZ vroeg de Werkgroep Noordzee (ondersteund door de Waddenvereniging, de Vogelbescherming en Natuur & Milieu) om de kustzone en het Friese front te ontzien bij de verstrekking van boorvergunningen, gezien de natuurwaarden hiervan. Ook werd in deze brief gevraagd om milieucriteria mee te laten wegen bij de beoordeling van de vergunningaanvragen. Op dit moment worden de aanvragen alleen op technische- en financiële aspecten beoordeeld.

2.3 Visserij

Bij het ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij is een structuurnota zee- en kustvisserij in de maak. Milieuorganisaties, waaronder de Werkgroep Noordzee zijn reeds in een vroeg stadium betrokken bij de ontwikkeling hiervan. In een tweetal ambtelijke gespreksronden heeft de Werkgroep haar standpunt ten aanzien van de visserij naar voren gebracht. De kern hiervan is dat de Noordzee in de eerste plaats als een natuurgebied gezien moet worden. In dit natuurgebied dienen gezonde bestanden van commerciële- en niet-commerciële soorten voor te komen. Economische activiteiten, zoals de visserij, zijn hierin inpasbaar zolang zij de ecologische uitgangspunten niet aantasten. Daar waar er goede aanwijzingen zijn over de schadelijkheid van bepaalde visserijactiviteiten dienen er uit voorzorg maatregelen genomen te worden, opdat de activiteit inpasbaar blijft in de Noordzee als natuurgebied.

foto: Machteld Klees

2.4 Waterkwaliteit

Harmonisatiebeleid en Noordzeeactieplan

In het najaar van 1990 kwamen de Noordzeebrief en het Noordzee actieplan gereed. In deze twee nota's spelen de afspraken van de Derde Noordzeeministersconferentie een belangrijke rol. De Werkgroep heeft op beide nota's haar commentaar gegeven en dit ook uitvoerig aan de kamer

kenbaar gemaakt voorafgaand aan de UCV van 4-2-1991. Naast reeds eerder geuite kritieken die de Werkgroep Noordzee op de afspraken van de derde ministersconferentie heeft, heeft zij ook op de uitvoering van die afspraken een aantal opmerkingen die ook in de behandeling van deze nota's in de Tweede Kamer aan de orde zijn geweest.

Uit het Noordzeeactieplan (NAP) blijkt dat de afgesproken reductie van de kwikemissie met 70% in 1995 niet gehaald wordt. Met het op stapel staande beleid wordt slechts 65% gehaald. De minister verklaarde tijdens de UCV van februari 1991 dat er al eerder grote inspanningen geweest zijn waarbij tot een forse reductie gekomen is, zodat men nu niet meer tot het uiterste hoeft te gaan. De Werkgroep Noordzee maakte hier groot bezwaar tegen en was blij dat ook de kamer van mening was dat het geen pas gaf om zich achter eerder gehaalde reducties te verschuilen. Hiermee zou ook voor andere landen een precedent geschapen kunnen worden wat niet wenselijk is. Hoewel de signalen uit de kamer duidelijk waren heeft de minister geen concrete toezeggingen gedaan om toch de afgesproken reductie te halen. Verdere druk op dit punt blijft dus nodig. Ook voor andere stoffen, zoals koper, zink en tin bestaat het gevaar dat de afgesproken reductiedoelen niet gehaald worden. De minister heeft tijdens de kamerbehandeling aangekondigd dat het beleid op een aantal punten verscherpt is, zodat een verdergaande reductie voor deze stoffen verwacht mag worden. Zij wist echter niet te zeggen of de maatregelen voldoende waren. Stikstof blijft een groot probleem. Op basis van het huidige beleid zal de afgesproken reductie zeker niet gehaald worden. Gelukkig blijft de kamer met de milieubeweging van mening dat Nederland zich onverkort aan de afspraken moet houden.

Een groot probleem vormen de PAK; de polycyclische aromatische koolwaterstoffen. Tot groot ongenoegen van de Werkgroep Noordzee zijn er over deze stoffen geen afspraken gemaakt op de ministersconferentie. Het NAP geeft wel aan dat er aan deze stoffen gewerkt wordt, maar blijft vaag over de reductiedoelen. Gelukkig delen een aantal partijen de bezorgdheid van de Werkgroep op dit punt. Aan de minister werd door hen de toezegging ontlokt om de PAK's emissie tot 1995 met 50% te reduceren en in 2000 met 90%. De Werkgroep is blij met deze uitspraak in die zin dat er nu eindelijk duidelijkheid is op dit punt.

Werkplan PAK

Halverwege 1991 werd de inventarisatie van de beleidsmogelijkheden om de PAK-emissie naar het oppervlaktewater terug te dringen aan de Tweede Kamer toegezonden. De eerste verrassing hierbij was dat de binnenscheepvaart een gigantische bron van PAK-vervuiling bleek te zijn. Deze PAK spoelen uit de teer die op de scheepsromp gesmeerd wordt. Uit de inventarisatie bleek ook dat het halen van de hierboven genoemde

reductiedoelen een haast onmogelijke opgave is. De Werkgroep Noordzee heeft met de Stichting Reinwater er bij de Tweede Kamer op aangedrongen om toch vast te blijven houden aan de reductiepercentages zoals die door de minister tijdens de UCV van 4-2-1991 zijn aangegeven.

2.5 Bescherming van gebieden en van soorten

In 1991 waren er ten aanzien van de gebiedsbescherming op de Noordzee een aantal belangwekkende ontwikkelingen.

Watersysteemplan Noordzee 1991-1995

In het voorjaar van 1991 werd het Watersysteemplan Noordzee uitgebracht. Voor de lange termijn (2010) wordt in dit plan als doel gesteld dat alle soorten uit de AMOEBE binnen de bandbreedte van 75-200% vanaf het referentieniveau moeten zitten. Voor zeezoogdieren geldt hierin een uitzondering, gezien hun trage voortplantingsnelheid.

Om dit doel te bereiken wordt er beleid ontwikkeld ten aanzien van verontreiniging, geleiding van gebruik en inrichting.

Het meest in het oog springende nieuwe beleidsinstrument is de milieuzonering. Een gebied langs de kust (tot de 20 meter dieptelij) en hierop aansluitend een gebied ten noorden en noordwesten van de Waddenzee worden tot milieuzone verklaard. In dit gebied worden beperkingen opgelegd aan verontreinigende en versturende activiteiten. Zo wil men op korte termijn in deze zone de lozingen van oliehoudend boorgruis door de offshore verbieden en wil men verdergaande eisen stellen aan zand- en grindwinning in dit gebied. Het door de minister van LNV aan te wijzen beschermde gebied op de Noordzee zal geheel binnen de milieuzone dienen te vallen en geldt als een gebied met het hoogste beschermingsniveau. Voor dit gebied wordt gedacht aan maatregelen als het uitsluiten van visserijactiviteiten. Dit beleid zal erin resulteren dat er voor het Nederlandse deel van de Noordzee drie beschermingsniveaus zullen komen:

- een algemeen beschermingsniveau,
- een bijzonder beschermingsniveau, geldend in de milieuzone;
- een specifiek beschermingsniveau, geldend in het nog aan te wijzen te beschermen gebied.

De Werkgroep Noordzee heeft in haar reactie naar de Raad van de Waterstaat laten weten dat zij de algemene doelstelling ondersteunt. Ook ondersteunt zij in beginsel de strategie die moet leiden tot drie beschermingsniveaus. Wel maakt zij hierbij het voorbehoud dat pas zal blijken hoe zinvol deze driedeling is als duidelijk is hoe het specifieke

beschermingsniveau er uit zal zien en waar het gebied waar dit voor geldt zal liggen.

Verder heeft de Werkgroep een aantal punten van kritiek ten aanzien van de uitwerking van het bijzondere beschermingsniveau. Voor het gebied met de hogere beschermingsniveau's worden geen maatregelen ten aanzien van de scheepvaart en ten aanzien van militaire activiteiten voorgesteld, terwijl er door deze activiteiten wel aanzienlijke aanslagen op het milieu ter plaatse worden gepleegd.

Gesprek met de staatssecretaris van natuurbeheer

Op initiatief van de Werkgroep Noordzee heeft er een gesprek plaatsgevonden tussen staatssecretaris Gabor en de Werkgroep.

Dit gesprek had in de eerste plaats tot doel om tot een kennismaking te komen tussen de Werkgroep en de staatssecretaris die verantwoordelijk is voor het natuurbeheer in Nederland.

Na de kennismaking is er over een aantal natuurbeschermingsaspecten gesproken. Een belangrijk onderdeel in dit gesprek vormde het een week eerder gepresenteerde onderzoek van het NIOZ naar de wenselijkheid en de mogelijkheden tot het instellen van beschermde gebieden op het Nederlands deel van het continentale plat. De Werkgroep is ingenomen met dit onderzoek. Het geeft de noodzaak duidelijk aan en geeft ook aan dat er een omvangrijk gebied beschermd dient te worden om tot herstel van het ecosysteem te kunnen komen. Het NIOZ onderzoek geeft eveneens aan dat het Friese Front onderdeel moet uitmaken van het te beschermen gebied. Ook hiermee kan de Werkgroep, gezien de ecologische waarden van dit gebied, instemmen. De Werkgroep vroeg aan de heer Gabor om haast te maken met de instelling van beschermde gebieden. Dit is ook van belang gezien het feit dat Nederland in de tweede helft van 1991 voorzitter is van de Europese ministerraad. Nederland heeft daarmee een goede mogelijkheid om de instelling van beschermde gebieden, ook elders op de Noordzee aan de orde te stellen. De staatssecretaris stelde zich helaas zeer terughoudend op. Er moet met betrekking tot gebiedsbescherming nog eerst een regeringsstandpunt komen alvorens er op EG niveau initiatieven ontwikkeld kunnen worden, zo stelde hij. Het huidig voorzitterschap van Nederland komt hiervoor te vroeg.

Vermoedelijk is deze terughoudendheid te verklaren uit de strijd met visserijbelangenvertegenwoordigers (ook binnen het eigen ministerie) die nog moest plaatsvinden op het moment van het gesprek. Wel wil Nederland gedurende zijn voorzitterschap hard gaan trekken aan de uitwerking van de habitatrichtlijn op EG niveau.

Naast gebiedsbescherming is er ook gesproken over soortenbescherming. Een belangrijke aanleiding hiervoor was de in de maak zijnde verdrag ter bescherming van kleine walvisachtigen op de Noordzee. In dit verdrag zijn

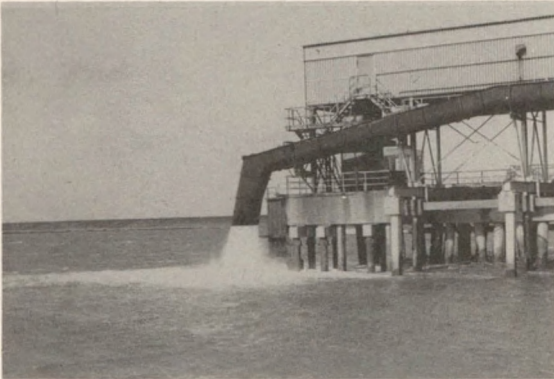
alle kleine walvissen opgenomen die in de Noordzee voorkomen behalve de dwergvinvis. De Werkgroep pleitte ervoor deze (incidenteel in Nederlandse wateren voorkomende) soort in ieder geval wel op te nemen in de Nederlandse lijst met te beschermen dieren. Dit zal een signaalfunctie hebben naar dat land wat niet gediend is van bescherming van deze walvis, zo verwacht de Werkgroep.

2.6 Internationale samenwerking

De werkgroep Noordzee nam, naast 14 andere milieugroepen, ook in 1991 deel aan het werk van de internationale federatie van zeemilieuorganisaties Seas At Risk (SAR). Het afgelopen jaar was voor SAR een periode om zich te bezinnen op nieuwe doelen. Nu de derde Noordzeeconferentie achter de rug is en ook de daarop gebaseerde financiën aan een eind kwamen was het nodig om nieuwe doelen te stellen en financiering daarvoor te vinden. Alle in SAR deelnemende organisaties waren het er over eens dat de meerwaarde van het internationaal werken aan het Noordzeemilieu niet gemist kan worden. De internationalisatie van het milieubeleid maakt internationalisatie van het werk van milieugroepen noodzakelijk. In het algemeen bestuur van SAR, waarin alle lidorganisaties vertegenwoordigd zijn, werd op 6 november in Londen een aantal doelstellingen voor de komende jaren geformuleerd. Besloten werd de activiteiten uit te breiden naar meer fora waar internationaal beleid m.b.t. het zeemilieu wordt gevormd. Een belangrijk doel blijft de vierde Noordzeeconferentie van 1995 in Kopenhagen en de "ministeriële workshop" in 1993 aldaar. Daarnaast heeft SAR een waarnemerszetel aangevraagd bij "OsCom", de internationale commissie die de voortgang van het verdrag tegen de vervuiling vanaf schepen in het Noord-Atlantisch gebied regelt. SAR heeft ook besloten de komende jaren prioriteit te geven aan de ontwikkeling en uitwerking van een eigen visie op het internationaal Noordzeerbeleid, baggerslib, visserij, rioolozingen en de problematiek van de "kwetsbare gebieden". Daarnaast zal de nutriëntenproblematiek en de bescherming van de kustzone als aparte projecten aandacht krijgen, evenals onderwerpen die op de internationale politieke agenda staan. De financiering van deze activiteiten is een altijd terugkerend probleem. Wel heeft de Deense regering besloten SAR de komende jaren financieel te steunen voorzover het activiteiten betreft in het kader van de vierde Noordzeeconferentie die plaats vindt onder Deens secretariaat.

2.7 Nationale samenwerking

Het voornemen uit 1990 om de watermilieuorganisaties nauwer te laten samenwerken heeft in 1991 een concreet gezicht gekregen. Het samenwerkingsverband, waterpakt geheten, kreeg in 1991 een vaste medewerker die het proces om tot samenwerking coördineert en tevens werkt aan de inhoudelijke kant. Het samenwerkingsproces heeft in 1991 niet geleid tot een uitgekristalliseerde organisatievorm. Wel zijn door het Waterpakt namens alle, of een aantal betrokken organisaties enkele initiatieven genomen op het gebied van bescherming van het watermilieu. Zo heeft het Waterpakt (met de Noord-Hollandse Milieufederatie en Natuur en Milieu) beroep aangetekend tegen de vergunning voor

lozing bij Akzo, Delfzijl
foto: Machteld Klees

Amsterdam om vervuilde grond onder water in de IJ-haven te bergen. Het Waterpakt heeft een rol gespeeld bij het opstellen van een pleidooi voor een MER voor de uitbreiding van AKZO-Botlek. Ook heeft het Waterpakt een belangrijke rol gespeeld bij het tot stand komen van een commentaar op het convenant dat de Duitse Chemische Industrievereniging met de gemeente Rotterdam heeft afgesloten. De educatiemedewerkers van de bij het Waterpakt betrokken organisaties hebben afgesproken om voorlichting en educatie van de vier organisaties op elkaar af te stemmen en zo mogelijk te combineren.

2.8 UNCED (Brazilië '92)

In 1992 zal er in Brazilië een topconferentie plaatsvinden over milieu en ontwikkeling. Leiders uit vele landen en waarnemers van vele NGO's (niet gouvernementele organisaties) zullen hier bijeen zijn om te praten over de samenhangende problematiek omtrent milieu en ontwikkeling van de derde wereld. Nederlandse NGO's (milieuorganisaties, derde wereldgroepen, consumentenorganisaties en werkgevers- en werknemersbelangenvertegenwoordigers) hebben ter voorbereiding hiervan een platform Brazilië '92 opgericht. In dit platform worden standpunten uitgewisseld en zo mogelijk een gezamenlijk standpunt geformuleerd wat wordt voorgelegd aan de Nederlandse regering. Het secretariaat van het platform heeft de Werkgroep Noordzee gevraagd om een analyse en

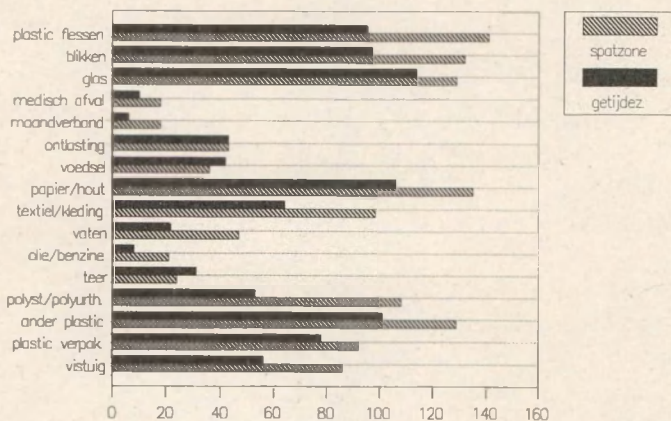
standpunt voor te bereiden over de milieu problematiek van de oceanen. In haar analyse stelt de Werkgroep dat het duidelijk is dat de oceanen, maar vooral de kustzeeën op diverse manieren bedreigd worden door menselijk handelen. Er bestaan ter beteugeling van die bedreigingen al wel diverse mondiale- en regionale verdragen en afspraken. Deze zijn echter bij lange na niet voldoende om de achteruitgang van het zeemilieu een halt toe te roepen. Op een aantal vlakken ontbreken er mondiale verdragen; zoals ten aanzien van de verontreiniging vanuit landbronnen en de visserij. De bestaande verdragen werken vaak onvoldoende, omdat de implementatie en/of de handhaving te wensen overlaat. In haar conclusie pleit de Werkgroep voor het instellen van een internationaal orgaan dat tot taak krijgt de bestaande verdragen aan te vullen dan wel te verscherpen, op basis van de mondiale verdragen regionale uitwerkingen te stimuleren, de naleving van verdragen te controleren en indien nodig zo mogelijk te sanctioneren.

3. PUBLICITEIT, VOORLICHTING EN EDUCATIE

3.1. Coastwatch

Ook in 1991 heeft de Werkgroep Noordzee de nationale coördinatie van het project Coastwatch op zich genomen. In samenwerking met de SLO, het Instituut voor de Leerplan Ontwikkeling, organiseert de Werkgroep jaarlijks een inventarisatie van de milieukwaliteit van de Nederlandse kust. De SLO levert daarbij vooral een bijdrage aan de educatieve aspecten van het project, de ontwikkeling van mogelijkheden om het in te passen in het lesprogramma van scholen voor voortgezet onderwijs. Naast scholen nemen ook andere groepen aan het project deel, zoals lokale werkgroepen van de Waddenvereniging, IVN-groepen en een natuuristenvereniging. Coastwatch vindt inmiddels plaats in 14 Europese landen waarbij ruim 500 kilometer kust wordt onderzocht. Naast de educatieve aspecten (kort gezegd "stimulering van de betrokkenheid bij het kustmilieu") begint het project ook gegevens op te leveren over de staat van het kustmilieu en de ontwikkelingen daarin. Na drie jaar verzamelen van gegevens op grote schaal kunnen er reeds wat conclusies worden getrokken. Zo leveren de resultaten van de inventarisatie een beeld op van de plastic verontreiniging aan de kust over de afgelopen drie jaar. In die tijd is ook de vijfde annex van het MARPOL-verdrag ter voorkoming van zeevervuiling door schepen van kracht geworden. Plastics mogen volgens die annex niet meer vanaf schepen geloosd worden. Van enige afname van plastics aan de kust is echter geen sprake, eerder van een toename. Voorlopige conclusie is dat invoering van dat deel van het verdrag (nog) geen enkel effect op het milieu

heeft gehad. De Werkgroep Noordzee zal deze gegevens ook aan beleidsmakers in Nederland voorleggen, en de Coastwatch organisatie zal datzelfde op internationaal niveau doen. Tevens zullen er contacten worden gelegd met producenten van plastics om over de milieueffecten van hun produkten te praten. Op 19 november heeft de Werkgroep Noordzee een presentatie over het Coastwatchproject verzorgd op de Nederlandse Onderwijs Tentoonstelling te Utrecht. Op 9 november heeft de Werkgroep een workshop over de mogelijkheden van Coastwatch in het onderwijs verzorgd op een congres over Natuur en Milieueducatie in het onderwijs te Zeist, georganiseerd door de NVON.

Vraag E 3
Categorieën afval op de Nederlandse kust weergegeven in 500 m. blokken (het totaal aantal onderzochte blokken is 190)

3.2 periodieken

Springtij

Uit oogpunt van bezuiniging is het abonnementsbestand in 1991 grondig gesaneerd en zijn de niet betalende abonnees uit het bestand genomen, waardoor het is teruggelopen naar 560.

De belangrijkste onderwerpen in 1991 waren: juridische mogelijkheden voor gebiedsbescherming op de Noordzee; Milieu Effect Rapportage van lozingen van offshore installaties; olievogels en milieubeleid; Zeedagen, Quota en overbevissing, De Voordelta; Overeenkomst tussen Rotterdam en Duitse industrie over vermindering van vervuiling; de noodzaak van gebiedsbescherming; het Coastwatchproject en de achtste concessieronde offshore zonder milieucriteria. Verder zijn in 1991 twee vaste rubrieken aan Springtij toegevoegd: het interview met iemand uit "de Noordzeepraktijk" en de column over een Noordzeeplant of -dier.

North Sea Monitor

abonnementsbestand: 500

De North Sea Monitor diende de laatste jaren vooral als publikatiekanaal voor de in Seas At Risk deelnemende organisaties. De productie van dit internationale blad blijkt echter een steeds grotere inspanning van de Werkgroep Noordzee te vragen zowel op financieel gebied als organisatorisch. Toch blijkt de North Sea Monitor een eigen plaats in te nemen als informatiebron over internationale ontwikkelingen in het Noordzeemilieubeleid. De Seas At Risk Federatie is bereid gevonden om met ingang van 1992 de productie over te nemen. Bij SAR als internationale milieuorganisatie is een dergelijk blad ook meer op z'n plaats. De Werkgroep heeft daarom besloten in 1991 nog één (gratis) nummer uit te brengen met als thema de ontwikkelingen op het terrein van beschermde gebieden in de Noordzeelanden.

3.3 Lezingen

Het nieuws van begin dit jaar werd voor een groot deel bepaald door de crisis met de daarop volgende oorlog in de Golf. Deze oorlog ging ook aan de Werkgroep Noordzee niet ongemerkt voorbij. De Werkgroep werd diverse malen gevraagd om commentaar te geven, dan wel voorspellingen te doen over milieuaspekten van de Golfoorlog. Een belangrijk element hierbij was steeds de enorme hoeveelheid olie die in de Perzische golf terecht kwam.

De HBO opleiding voor milieukundigen vroeg in het kader van een collegeserie over internationaal recht om een lezing over de tot stand koming van internationale zeeverdragen en de doorwerking in nationaal beleid.

De Studentenvereniging voor Internationale betrekkingen organiseerde voor het najaar van 1991 een lezingencyclus over de Noordzee. De Werkgroep verzorgde hierin een lezing over de plaats en functie van de Noordzeemilieubeweging en nam deel in het Forum.

Voor bedrijfskundigen van de Erasmusuniversiteit gaf de Werkgroep een lezing over de milieuaspekten van verschillende sectoren van bedrijven die van de Noordzee gebruik maken.

3.4 Persberichten

In 1991 zijn door de Werkgroep over de volgende onderwerpen persberichten uitgestuurd:

- 14 maart: de geheimhouding van milieugegevens m.b.t. de offshore-industrie (samen met de Waddenvereniging);

- 15 mei: rapport over mogelijke instelling van beschermde gebieden in de Noordzee;
- 26 juni: noodzaak tot terugdringing van stikstofuitstoot van zuiveringsinstallaties;
- 30 augustus: eis tot opschorting van militaire oefening "Strong Nut" (samen met Waddenvereniging, Duinbehoud en IJsselmeervereniging);
- 26 september: aankondiging Coastwatchonderzoek;
- 3 december: milieucriteria nodig voor olie- en gasboringen op de Noordzee.

Verder heeft de Werkgroep Noordzee om de drie weken de milieucolumn gevuld in het programma Tijdsein van de Evangelische Omroep.

4. HET NOORDZEEMILIEU IN HET NIEUWS

januari

10/1 Jarenlange onderhandelingen met België over een plan tot schoonmaken van de Maas en Schelde heeft niets opgeleverd. Nederland is het uitblijven van resultaten beu en gaat zelfstandig teksten opstellen voor een verdrag.

17/1 Een kleverige substantie die in 1990 zo'n 30 km waddenstrand bevuilde en tot de dood van tientallen Jan van Genten leidde blijkt het giftige dodecynilfenol te bevatten. Deze substantie is mogelijk door een schip geloosd.

februari

4/2 Tijdens de Uitgebreide vergadering van de Vaste kamercommissie der zeeën uitten diverse kamerleden hun zorg over het halen van de reductiedoelstellingen van de derde internationale Noordzeeministersconferentie. Voor een aantal stoffen, m.n. stikstof is er nog twijfel aan het halen van de reductiedoelen. Alle partijen zijn van mening dat de afspraken van de ministersconferentie gehaald moeten worden. De kamer sprak ook over de kustwachtevaluatie. Naar de mening van de kamer moet de mogelijkheid van een gebundelde kustwacht onderzocht worden. De kamer vond het nog te vroeg om op dit punt een motie in te dienen.

15/2 Volgens RIVO onderzoeker Boddeke is er een relatie tussen de teruglopende garnalenstand en het terugdringen van de fosfaatbelasting van de Rijn. Volgens Boddeke ziet de toekomst van de garnalenvisserij er somber uit.

Ook voor de mosselstand is deze ontwikkeling zorgwekkend, aldus dhr. Boddeke. Volgens het nationaal mosselkantoor is er echter niets aan de

hand. De mosselkwaliteit van het afgelopen jaar was juist bijzonder goed. Dit staat haaks op het verhaal van de onderzoeker van het RIVO.

21/2 De kunstmestfabriek Kemira, bekend van omvangrijke lozingen van o.a. fosfaat en cadmium, krijgt van Rijkswaterstaat geen lozingsvergunning tot 2005. Hiermee is een bezwaar van diverse milieuorganisaties tegen de vergunningaanvraag van het bedrijf gehonoreerd. De milieuorganisaties maakten m.n. bezwaar tegen de lange looptijd voor de vergunning. Hiermee zou aanscherping van beleid gefrustreerd worden.

28/2 Het wegblijven van de mosselzaadval in combinatie met de intensieve mosselvisserij blijkt desastreuze gevolgen te hebben voor de eidereendstand. In Nederland foerageert deze tijd 40% minder eidereenden dan in voorgaande jaren.

maart

8/3 De ministerraad is accoord gegaan met het Milieu Beleidsplan van de scheepvaart. Dit plan is een uitwerking van het 'NMP plus voor de zeescheepvaart. Het heeft twee speerpunten: terugdringen van de illegale olielozingen en terugdringen van de luchtverontreiniging door de scheepvaart.

14/3 Minister Bukman (LNV) wil de quotaregeling laten vervangen door een zeedagenregeling. Nederland wil zich hiervoor sterk maken in de EG. Volgens de minister is de zeedagenregeling (waarbij individuele quota van vissers omgerekend worden in een aantal dagen dat ze op zee mogen zijn) veel makkelijker te controleren dan de quotering, die nog steeds op grote schaal ontdoken worden. Visserijorganisaties steunen dit voorstel. Zij hopen dat er hiermee orde op zaken gesteld kan worden.

Eind maart. Op de waddeneilanden spoelen duizenden dode eidereenden aan. De dieren zijn om het leven gekomen als gevolg van honger en verzwakking.

april

6/4 Hoogovens staakt zijn illegale lozingen in de buitenhaven. De illegale lozingen werden door de minister van V en W gedoogd onder de voorwaarde dat deze per 1 augustus zouden stoppen.

18/4 Op het kustwachtcentrum in IJmuiden ontstaat grote onrust over berichten als zou de kustwacht opgeheven worden. Topambtenaren hadden geadviseerd om de taken van de kustwacht over te hevelen naar diverse departementen. Hierdoor zou de kustwachtorganisatie feitelijk ontmanteld worden.

19/4 De EG reageert afhoudend op voorstellen van minister Bukman van visserij over het vervangen van quota door zeedagen. Andere EG landen zijn bang dat hierdoor de Nederlandse vissers die de modernste schepen hebben hierdoor in het voordeel zullen komen.

mei

16/5 Het NIOZ presenteert een onderzoek dat zij in opdracht van het ministerie van LNV heeft gedaan naar de wenselijkheid en mogelijkheid van instellen van beschermde gebieden op de Noordzee. In haar onderzoek komt het NIOZ tot de conclusie dat instelling van beschermde gebieden nodig is om verdere aantasting van de natuur tegen te gaan en de natuur weer een kans op herstel te geven. Zij wijzen twee gebieden aan die samen zo'n 20 % van de oppervlakte van het Nederlands Continentaal plat beslaan.

juni

5/6 Het kabinet stemt in met het Watersysteemplan. Dit plan is een uitwerking van de derde nota waterhuishouding, het Natuurbeleidsplan en de afspraken van de derde Noordzee Ministersconferentie. Het plan gaat uit van een integrale benadering van de Noordzee als een systeem. Hierbij wordt er zowel aandacht gegeven aan vervuiling als verstoring. Het plan komt met een milieuzonering voor de Noordzee. Binnen de milieuzone zal een hoger beschermingsniveau gelden als daarbuiten. Ook de beschermde gebieden zullen geheel binnen de milieuzone moeten vallen.

18/6 Het kabinet besluit dat de kustwacht in zijn bestaande structuur blijft voortbestaan en gevestigd blijft in IJmuiden. Wel krijgt de kustwacht te maken met een reorganisatie en een aantal bezuinigingen.

21/6 De minister van Economische zaken kondigt aan dat er voor een groot aantal gebieden boorvergunningen kunnen worden aangevraagd tussen 1 januari en 1 april 1992. Dit is de achtste keer dat dit mogelijk is.

26/6 Duitse onderzoekers vinden de toestand van vissen in de Noordzee zorgwekkend. Vooral in de Duitse bocht, bij Esbjerg en bij enkele mondingen van Britse rivieren treffen zij een groot aantal zieke vissen aan.

26/6 Volgens een onderzoeker van het NIOZ heeft het zuiveren van rioolwater in het Rijnstroomgebied als onbedoeld neveneffect dat er steeds vaker en massaler schuim ligt op de stranden. Uit het onderzoek blijkt dat de vorm waarin stikstof beschikbaar is in het water van invloed is op groei van schuimvormende algen. De vorm waarin de stikstof nu uit rioolwaterzuiveringen komt bevordert juist de schuimvorming.

juli

10/7 Greenpeace voert actie tegen boorplatforms in het Friese front. Met haar aktieschip de Solo probeert Greenpeace de aandacht van het publiek te vestigen op oliemaatschappijen die deze zomer in het waardevolle natuurgebied het Friese Front gaan boren. Eerder hebben de Waddenvereniging en de Werkgroep Noordzee via juridische stappen tevergeefs geprobeerd deze boringen tegen te houden.

12/7 Staatssecretaris Gabor wijst alle walvisachtigen aan tot wettelijk beschermde diersoorten. Dit betekent dat deze dieren in het Nederlands deel van de Noordzee niet mogen worden gevangen of gedood.

23/7 Na enkele magere jaren blijkt de garnalen stand zich in de Waddenzee weer goed te herstellen. Hiermee wordt de theorie van achteruitgang door verminderde nutriënten toevoer vanuit de Rijn gelogenstraft.

augustus

22/8 De gemeente Rotterdam en de vereniging van de Duitse Chemische Industrie (VCI) sluiten een convenant. De VCI verplicht zich hierbij om bij haar leden te bewerkstelligen dat de lozing van een aantal stoffen gereduceerd wordt. Voor met name genoemde stoffen zijn reductieafspraken gemaakt. Deze liggen maar in één geval hoger dan de doelen van het Rijn Actieplan.

De gemeente Rotterdam is de initiatiefnemer van het convenant. Zij heeft hiermee als doel om op termijn (2002) schone bagger te verkrijgen zodat de bouw van een tweede slufte, als opslag voor verontreinigde bagger niet meer nodig is.

De gemeente Rotterdam ziet af van schadeclaims tegen Duitse bedrijven indien de reductieafspraken uit het convenant gehaald worden.

september

2/9 Milieuorganisaties protesteren tegen de oefening 'Strong Nut'. In hun protest tegen deze oefening op de Noordzee en de Waddenzee wijzen de milieuorganisaties op de verstoring van zeezoeten en zeehonden. Van de in de defensienota voorgenomen reductie van milieubelasting door militaire activiteiten is weinig te merken, aldus een woordvoerder van de milieuorganisaties.

19/9 De Nederlandse vissersbond luidt de noodklok. De vissers voelen zich in hun bestaan bedreigd door diverse activiteiten op de Noordzee die hen beperkingen opleggen. In een zwartboek beklagen zij zich over beperkingen in hun beroepsuitoefening door o.a. offshore en pijpleidingen. Met name echter ageren zij hierin tegen de dreigende sluiting van gebieden ten behoeve van de natuur. Zij vrezen dat dit voor de noordelijke vissersgemeenschappen grote sociale en economische gevolgen heeft.

oktober

2/10 Op Nederlandse stranden lijken veel vaker vaten aan te spoelen met gevaarlijke stoffen dan elders op de Europese kust. Dit is één van de voorlopige conclusies van het Coastwatch onderzoek. Het Coastwatch-onderzoek is een internationaal milieuprojekt waarbij nu al een aantal jaren duizenden kilometers kust op vervuiling zijn onderzocht. In Nederland wordt het projekt gecoördineerd door de Werkgroep Noordzee.

22/10 De Waddenvereniging eist middels een kort geding een onmiddellijke stopzetting van de mosselzaadvisserij. Zij vreest een groot voedseltekort voor vogels in dit natuurgebied als de mosselzaadvisserij doorgaat met haar activiteiten. De Raad van State oordeelde echter dat er geen dringende redenen zijn om de zaadvisserij voortijdig te beëindigen.

november

6/11 Twintig procent van de vis is illegaal gevangen. Deze bevindingen van een onderzoek zijn gepresenteerd aan de Stuurgroep Biesheuvel. De stuurgroep is ingesteld om samen met het produktschap voor de visserij een nieuw adequaat beleid op de rails te krijgen.

6/11 Een Braziliaans schip verloor in een storm 17 vaten. Vier hiervan bevatten (nog onbekende) chemicaliën. De vaten drijven richting Waddenzee.

13/11 Op de internationale Waddenzeeconferentie in Esbjerg zullen de ministers knopen moeten doorhakken over het wel of niet sluiten van delen van de waddenzee voor de schelpdierversierij.

14/11 Op de internationale Waddenconferentie zijn vrijwel uitsluitend vage afspraken gemaakt. Zo is er besloten dat er gebieden voor de visserij gesloten zullen worden. Over de omvang hiervan is geen duidelijkheid.

20/11 Tijdens een conferentie over het kustmilieu heeft Nederland alle Europese landen opgeroepen de kustzone beter te beschermen. De natuurwaarden van de kustzone zijn bijzonder hoog, maar zij worden ernstig bedreigd door milieuvervuiling, recreatie, industrie en woningbouw.

27/11 Een Scheveningse logger heeft een lekkend vat opgevisst van 200 liter toluen. Toluën is een explosieve en giftige stof. De lading vis van de logger moest op last van de keurmeester vernietigd worden wegens gevaar voor de volksgezondheid.

30/11 Voor vissers uit Den Helder is de maat vol voor wat betreft de rotzooi op de zeebodem. Vissers worden regelmatig geconfronteerd met vaten gevaarlijke chemicaliën en onlangs nog met Noorse raketten. Zij vragen van minister Maij een regeling waarmee scheepvaartmaatschappijen verplicht worden verloren ladingen van de zeebodem te verwijderen.

december

7/12 Onderzoekers maken bekend dat de laatste jaren weer regelmatig dwergvinvissen (een kleine walvissoort) zijn gesignaleerd in de Noordzee, vermoedelijk ook in het Nederlands deel hiervan.

9/12 Sportvissers hebben een butskop en een groot aantal andere dolfijnen gezien in de wateren voor de Zeeuwse kust.

5. AKTIEPUNTEN 1992

Voor het jaar 1992 wil de Werkgroep Noordzee zich richten op diverse thema's. Deze thema's zullen zowel liggen op het terrein van de beleidsbeïnvloeding (en het doen van onderzoek in dat kader) als op het terrein van de voorlichting, educatie en publiciteit. Hierbij zal er veel meer dan in het verleden aandacht zijn voor het naar buiten treden.

beleidsbeïnvloeding

Op het gebied van de beleidsvoorbereiding kan de Werkgroep aan regering, parlement en ministeries commentaren geven op diverse nota's, rapporten en regeringsstandpunten, zoals:

- Noordzeeactieplan
- Kustwachtevaluatie
- Milieuactieplan olie- en gaswinning
- Structuurnota zee- en kustvisserij

Verder zal de Werkgroep deelnemen in diverse overlegstructuren zoals de Noordzeecommissie van de Raad voor de Waterstaat en zo mogelijk de opvolger hiervan, de CMPI en via de FOEI waarnemer in de MEPC van het IMO.

De werkzaamheden op het gebied van de beleidsuitvoering kunnen bestaan uit het aangaan en afhandelen van juridische procedures.

Op het gebied van onderzoek wil de Werkgroep de volgende onderwerpen aan bod laten komen:

- effectiviteit van havenontvangstinstallaties
- de relatie tussen het aantal olieslachtoffers en de effectiviteit van maatregelen ten behoeve van het terugdringen van het aantal illegale olielozingen (e.e.a. i.s.m. Vogelbescherming)
- instrumentarium t.b.v. kustzonebeheer (in SAR-verband)
- PAK toename in stookolie als gevolg van andere raffinageprocessen tbv. de productie van loodvrije benzine

De Werkgroep wil dit jaar ook aandacht besteden aan de UNCED conferentie (de topconferentie over milieu en ontwikkeling) en aan de vertaling ervan naar de Noordzee. Een aandachtspunt in SAR-verband zal de tussenconferentie in 1993 worden.

Voorlichting, educatie en publiciteit

Teneinde de politiek in beweging te krijgen voor een betere bescherming van het Noordzeemilieu is het van groot belang dat daarvoor ook een maatschappelijk draagvlak is. Kennis over de waarde van het te beschermen milieu bij het publiek is daarvoor van "levensbelang".

voorlichting en educatie

Walvisproject

De Werkgroep is in 1991 gestart met een voorlichtingsproject over walvisachtigen in de noordzee in samenwerking met de Waddenvereniging. Het project bestaat uit een boek, een brochure en een poster over de soorten walvissen die in de Noordzee voorkomen. Het doel van het project is om d.m.v. informatie over walvissen het publiek te interesseren voor de waarde van het ecosysteem van de Noordzee en zodoende meer draagvlak voor de bescherming daarvan te creëren. De produkten zullen in de eerste helft van 1992 worden uitgebracht.

Tevens zal de Werkgroep een nieuwe algemene voorlichtingsfolder over de Noordzee en de Werkgroep Noordzee produceren.

Coastwatch

Werkgroep Noordzee zal in 1992 het Nederlandse deel van het project Coastwatch coördineren. Bij de Nederlandse invulling van dit project zullen evenals voorgaande jaren de educatieve mogelijkheden van het project zoveel mogelijk worden benut. Ook op internationaal niveau zullen in 1992 initiatieven worden genomen om met een aantal aan Coastwatch deelnemende landen meer aandacht te besteden aan de ontwikkeling van educatieve mogelijkheden.

periodieken

In 1992 zal de Werkgroep de uitgave van de North Sea Monitor niet langer op zich nemen, nu die is overgenomen door Seas At Risk. Wel zal de Werkgroep bijdragen aan dit blad blijven leveren voor zover dit informatie m.b.t. het werkterrein van de Werkgroep betreft en voor zover dit internationale relevantie heeft.

Springtij zal in 1992 als kwartaalblad gecontinueerd worden.

Publiciteit

Het publiciteitsbeleid van de Werkgroep Noordzee zal met ingang van 1992 meer structurele aandacht krijgen. Het is in het verleden gebleken dat

aandacht door de media voor de activiteiten van de Werkgroep naast publieke aandacht voor het Noordzeemilieu ook een belangrijke stimulans voor de Werkgroepleden tot gevolg heeft. Daarom zal er bij wijze van proef wat minder achter de schermen gewerkt gaan worden. Dat zal inhouden dat de Werkgroep vaker persconferenties zal geven over onderwerpen die daarvoor in aanmerking komen en actiever de media zal benaderen over actuele gebeurtenissen m.b.t. het Noordzeemilieu.

6. ORGANISATIE VAN DE WERKGROEP

NOORDZEE

De Werkgroep heeft na de interne reorganisatie van 1990 de behoefte gehad om haar positie ten opzichte van de buitenwereld te bezien. Hiertoe is een stagiaire gevraagd om te onderzoeken hoe er door de diverse doelgroepen van de Werkgroep tegen de Werkgroep en haar produkten aangekeken wordt. Deze stagiaire werd begeleid door het Centrum voor Ingebouwde Vorming. De uitkomsten van dit onderzoek was dat de Werkgroep volgens de onderzoeker meer naar buiten diende te treden, zowel in kontakten naar media als naar bedrijven, overheid en politici. Daarbij diende de Werkgroep zich meer tot haar kerntaak te beperken. Ook werd de aanbeveling gedaan om meer samen te werken met andere organisaties. Deze aanbevelingen zullen voor 1992 uitmonden in een nog in discussie zijnde ombuiging in strategie en activiteiten.

Na de reorganisatie van 1990 bestaat de Werkgroep uit een Algemeen bestuur (AB), Dagelijks Bestuur (DB), Werkgroepoverleg (WGO) en het bureau als coördinatie- en initiatiepunt van de activiteiten.

Algemeen bestuur

In het AB zijn de banden met andere organisaties nauwer aangehaald in de vorm van participatie van vertegenwoordigers van die organisaties. De Vereniging Milieudefensie, De Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels en de Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee waren bereid bestuurskandidaten te leveren.

Het Algemeen bestuur bestond in 1991 uit:

voorzitter: *Jacqueline Stefels*; vice-voorzitter: *Kees Braak*; secretaris: *Rob Gerits*; penningmeester: *Jan van Setten*; Leden: *Bram van der Lek* (namens Milieudefensie) *Jan Andries van Franeker* (namens Vogelbescherming); *Gerda Allersma* (namens de Waddenvereniging), *Rob Bijnsdorp*, *Rik Hindriks*, *Hans Olsthoorn*, *Ellen Ninaber*, *Frans Nelissen*, *Piet Hein Nelissen*.

Dagelijks bestuur

Het Dagelijks bestuur bestond in 1991 uit:

voorzitter: *Jacqueline Stefels*; vice-voorzitter (tot 1 oktober 1991): *Kees Braak*; penningmeester: *Jan van Setten*, secretaris (tot 15 december 1991): *Rob Gerits*; leden: *Hans Olsthoorn*, *Ellen Ninaber*

Werkgroepoverleg

In het Werkgroepoverleg komen uitsluitend inhoudelijke thema's aan de orde en het funktioneert als discussieplatform over de te kiezen beleidslijnen van de Werkgroep. Het WGO komt acht maal per jaar bijeen. Het Werkgroepoverleg kan leiden tot een advies aan het bestuur over een standpunt van de Werkgroep Noordzee, of een voortzetting van studie en discussie over een bepaald thema. In 1991 zijn de volgende onderwerpen aan de orde gekomen:

- Bescherming van gebieden op de Noordzee en milieuzonering
- Standpuntbepaling t.a.v. de visserij
- Natuurfilosofie en ecologische filosofie
- Herpositionering van de Werkgroep Noordzee

Bureau

Bureau medewerkers in 1991 waren: algemeen coördinator: *Rob Gerits*; coördinator voorlichting, educatie en publiciteit: *Johan Vijfvinkel*; administratie en documentatie op vrijwillige basis: *Martin Vink*; project-ondersteuning: *Iris de Maaker*; boekhouding: *Kees Vermeer*.

Stageplaatsen werden vervuld door Alfons Finkers van de opleiding milieukunde Nieuw Rollecate uit Deventer. Hij onderzocht tbv. het opzetten van een visserijstandpunt de visserij beleidsmogelijkheden en het draagvlak hiervoor. Elsenor Meijer, een student communicatiewetenschappen van de KUB, deed een onderzoek naar de positionering van de Werkgroep. Zij werd begeleid en was gehuisvest door het Centrum voor Ingebouwde Vorming.

Arthur Boelhouwer was verantwoordelijk voor de vormgeving van de periodieken. Aan Springtij werd een regelmatige bijdrage geleverd door Willem Brand.

Financiën

In 1991 werd de Werkgroep financieel ondersteund door: het ministerie van Verkeer en Waterstaat, het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij en het ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer. Deze drie ministeries verstrekten subsidies ten behoeve van de exploitatiekosten. Daarnaast werd door het ministerie van Verkeer en Waterstaat het Coastwatch project gesubsidieerd. Een uitgebreider overzicht van de financiën van de Werkgroep is te vinden in het financieel jaarverslag over 1991.

WERKGROEP NOORDZEE

Vossiusstraat 20-III
1071 AD Amsterdam
Tel. 020-761477
Postgiro 3666563